

Klauzulę wykonalności nadano
w dniu 17.12.2020 r. na pkt 2
na wniosek pełn. powódki /k. 370/
adw. M. C..

Na zarządzenie Sędziego
z up. Kierownika Sekretariatu

Starszy Sekretarz Sądowy

Emilia Misztal

Sygn. akt I ACa 331/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2020 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Tomasz Sobieraj (spr.)

Sędziowie: SA Zbigniew Ciechanowicz

SA Tomasz Żelazowski

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2020 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa D. G.

przeciwko A. D. i T. G.

o zapłatę na skutek apelacji pozwanego A. D. od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 22 stycznia 2020 roku, sygn. akt I C 210/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego A. D. na rzecz powódki D. G. kwotę 4050 [czterech tysięcy pięćdziesięciu] złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Zbigniew Ciechanowicz Tomasz Sobieraj Tomasz Żelazowski

Sygnatura akt I ACa 331/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 lutego 2018 roku, złożonym do Sądu Okręgowego w Szczecinie, D. G. wniosła o zasądzenie od pozwanych A. D. i T. G. na jej rzecz kwoty 472 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, która to suma składa się z kwot: 236 000 złotych tytułem straty związanej z utratą nieruchomości niezabudowanej położonej w S. w obrębie (...), (...) o numerze (...) oraz 236 000 złotych tytułem straty związanej z utratą nieruchomości niezabudowanej położonej w S. w obrębie (...), (...) o numerze (...)

Pozwany A. D. wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Drugi z pozwanych, T. G., nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 22 stycznia 2020 roku:

- w punkcie I zasądził na rzecz powódki D. G. od pozwanego A. D. kwotę 105 636,19 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 11 sierpnia 2018 roku do dnia zapłaty;

- w punkcie II oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

w punkcie III oddalił powództwo w stosunku do pozwanego T. G., orzekając w stosunku do tego pozwanego wyrokiem zaocznym;

- w punkcie IV nakazał pobrać od powódki D. G. z zasądzonych na jej rzecz roszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 18 408 złotych tytułem zwrotu niepokrytych kosztów sądowych;

- w punkcie V zasądził od pozwanego A. D. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 5 192 złotych tytułem zwrotu niepokrytych kosztów sądowych;

- w punkcie VI zasądził od powódki D. G. na rzecz pozwanego A. D. kwotę 6 057,52 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 3 listopada 2011 roku T. A. – wiceprezes zarządu (...) sp. z o.o.

z siedzibą w S. oraz A. D. podpisali umowę pożyczki, na mocy której spółka, występująca jako pożyczkodawca, udzieliła A. D. pożyczki pieniężnej w kwocie 250 000 złotych, a pozwany zobowiązał się do terminowego zwrotu pożyczki. Strony ustaliły, że pożyczka miała być oprocentowana w wysokości 6% w skali roku. Umowa została zawarta na czas określony 126 miesięcy liczonych od dnia przekazania pożyczkobiorcy kwoty pożyczki, zaś spłata miała następować w równych 120 ratach miesięcznych płatnych w terminie do 10 dnia każdego miesiąca, począwszy od miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym pożyczka została udzielona. Zabezpieczeniem umowy pożyczki był złożony do dyspozycji pożyczkodawcy weksel własny in blanco wystawiony przez pożyczkobiorcę i jego żonę M. D., poręczony przez T. G.. Kolejnym zabezpieczeniem było złożone w umowie pożyczki oświadczenie kredytobiorcy, M. D. i T. G. o poddaniu się egzekucji co do zapłaty kwoty 350 000 złotych. Ponadto w celu zabezpieczenia wykonania umowy pożyczki, poręczyciel T. G. ustanowił hipotekę do kwoty 350 000 złotych na nieruchomości stanowiącej jego własność, położonej w S. w obrębie (...), (...) o numerze (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz hipotekę do kwoty 350 000 złotych na nieruchomości stanowiącej jego własność, położonej w S. w obrębie(...), (...) o numerze (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). W przypadku opóźnienia w płatności rat przekraczającego 14 dni w stosunku do terminu płatności, pożyczkodawcy przysługiwało prawo wypowiedzenia umowy pożyczki. Wypowiedzenie odnosiło skutek postawienia całości roszczenia z umowy pożyczki w stan wymagalności. W przypadku wypowiedzenia umowy pożyczkodawcy przysługiwało prawo do zaspokojenia swoich roszczeń wynikających z umowy z zabezpieczeń udzielonych przez pożyczkobiorcę oraz jego małżonkę, a także poręczyciela T. G..

Na dzień 3 października 2011 roku, według operatów szacunkowych sporządzonych dla potrzeb umowy pożyczki, nieruchomości stanowiące zabezpieczenie umowy pożyczki zostały wycenione każda na kwoty po 236 000 złotych.

Po otrzymaniu kwoty pożyczki pozwany A. D. nabył 100% udziałów w kapitale zakładowym (...) sp. z o.o. w S.. Kolejno, umową zbycia udziałów z dnia

29 grudnia 2011 roku z notarialnie poświadczonymi podpisami, A. D. dokonał sprzedaży 250 udziałów (połowy udziałów) w spółce (...) sp. z o.o. na rzecz D. G. za cenę 5 000 złotych. Wartość każdego z udziałów została określona w umowie na kwotę 500 złotych.

W okresie od stycznia 2012 roku do 26 listopada 2012 roku pozwany T. G. posiadał w (...) sp. z o.o. funkcję prokurenta samoistnego. W związku z pełnioną funkcją posiadał uprawnienie do samodzielnej reprezentacji spółki w czynnościach sądowych i pozasądowych oraz do pobierania środków pieniężnych z rachunku bankowego lub kasy spółki i kosztów paliwa do własnego samochodu, którym posługiwał się w celach służbowych. Pozwany posiadał do wyłącznej dyspozycji kartę płatniczą V. (...) z limitem dziennej kwoty transakcji gotówkowych i bezgotówkowych do 20 000 złotych oraz limitem 10 transakcji gotówkowych dziennie. T. G. miał obowiązek rozliczyć się z każdej pobranej kwoty. W okresie od stycznia 2012 roku o dnia 20 listopada 2012 roku pozwany T. G. pobrał z rachunku (...) sp. z o.o. kwotę 166 973,73 złotych, co do której nie przedłożył żadnych dokumentów potwierdzających jej wydatkowanie. W związku z nierozliczeniem się przez T. G. z pobranych środków i utratą do niego zaufania, w dniu 26 listopada 2012 roku prezes zarządu tej spółki, A. D., poinformował T. G. o odwołaniu prokury.

Dnia 19 lipca 2012 roku pozwany T. G. zawarł ze swoją matką D. G. umowę sprzedaży, na mocy której sprzedał na jej rzecz nieruchomości położone w S. w obrębie (...), (...) o numerze (...) i (...), na których ustanowiono hipoteki na zabezpieczenie spłaty długu pozwanego A. D. wobec spółki (...) –

za łączną cenę 200 000 złotych. W umowie zostały wymienione obciążenia nieruchomości. W dacie podpisania umowy powódka była świadoma hipotek obciążających rzeczony nieruchomości.

Pismem z dnia 10 kwietnia 2013 roku (...) sp. z o.o. wezwała pozwanego T. G. do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, nie później niż do dnia 19 kwietnia 2013 roku, kwoty 166 973,73 złotych odpowiadającej wartości pobranych przez niego, a nierozliczonych środków pieniężnych.

D. G. w dniu 18 września 2013 roku wniosła do Sądu Okręgowego w S. pozew o rozwiązanie (...) sp. z o.o. Zasadności powództwa upatrywała w istniejącym konflikcie pomiędzy nią a A. D. (jedynymi wspólnikami) oraz brakiem możliwości podjęcia jakiegokolwiek uchwały.

Na skutek sprawy toczącej się pod sygnaturą akt VIII GC 433/13 Sąd Okręgowy w S. w dniu 19 lutego 2014 roku wydał wyrok, w którym rozwiązał (...) sp. z o.o. oraz ustanowił likwidatora w osobie A. D., natomiast oddalił wniosek o ustanowienie kuratora. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację (...) sp. z o.o. od przedmiotowego wyroku.

W związku z brakiem zapłaty przez T. G. żądanej przez niego ww. pismem kwoty, pozwem z dnia 23 października 2013 roku złożonym w Sądzie Okręgowym

wS. (...) sp. z o.o. wniosła o zasądzenie jej od niego na jej rzecz wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty.

Na skutek rozpoznania sprawy toczącej się pod sygnaturą akt I C 1364/13 Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 23 maja 2014 roku wydał wyrok, w którym zasądził od pozwanego T. G. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 164 508,76 złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 20 kwietnia 2013 roku, zaś w pozostałym zakresie umorzył postępowanie. Wyrok jest prawomocny.

Wierzyciel (...) sp. z o.o. w likwidacji złożył w dniu 15 stycznia 2015 roku

u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie M. J. wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko T. G. na podstawie wyroku z dnia 23 maja 2014 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt I C 1364/13. W przebiegu postępowania, toczącego się pod sygn. akt Km 30/15, egzekucja była prowadzona zgodnie z wnioskiem wierzyciela. W toku sprawy egzekucja została skierowana do nieruchomości gruntowej – działki nr (...), (...), usytuowanej w S., O., oraz z nieruchomości gruntowej – działki nr (...), obręb ewidencyjny (...), położonej w S., O.. Komornik Sądowy M. J. uznał się niewłaściwym i przekazał sprawę Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie R. W., który prowadził postępowanie pod sygn. akt Km 4193/15. Komornik R. W. prowadzi kilkanaście spraw przeciwko dłużnikowi T. G. z wniosku różnych wierzycieli. Zadłużenie łącznie wynosi około 1 500 000 złotych. Egzekucje te toczą się od wielu lat. Dłużnik nie współpracuje z komornikiem, przeciwnie, ukrywa składniki majątku. Jeździ samochodem stanowiącym własność jego matki, używa jachtu, który również stanowi własność jego matki.

Utrata płynności finansowej (...) sp. z o.o. przyczyniła się do tego, że A. D. nie wywiązywał się z obowiązku terminowej spłaty na rzecz (...) sp. z o.o. rat pożyczki.

Pozwem z dnia 12 lutego 2015 roku złożonym w Sądzie Okręgowym w Szczecinie (...) sp. z o.o. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani A. D. i T. G. solidarnie oraz D. G. in solidum mają zapłacić na rzecz spółki kwotę 278 253,85 złotych wraz z odsetkami umownymi w wysokości 6% w skali roku liczonymi od kwoty 243 750,01 złotych od dnia 23 października 2014 roku do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności D. G. do obciążonych hipoteką nieruchomości, stanowiących: działkę o numerze (...) w obrębie (...) (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) oraz działkę o numerze (...) w obrębie (...), (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Postępowanie toczyło się pod sygnaturą akt I Nc 41/15, a następnie I C 902/15.

Z kolei w pozwie złożonym w Sądzie Okręgowym w Szczecinie w dniu 13 lutego 2015 roku (...) sp. z o.o. wniosła o zasądzenie od pozwanych A. D. i T. G. solidarnie oraz od pozwanej D. G. in solidum kwoty 112 100,12 złotych wraz z odsetkami umownymi w wysokości 10% w skali roku liczonymi od kwoty 91 666,66 złotych od dnia 23 października 2014 roku do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej D. G. do obciążonych hipoteką: nieruchomości położonej w S., działka numer (...), położonej w obrębie (...), (...) o powierzchni 450 metrów kwadratowych, dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą numer (...). W przypadku tego pozwu podstawą roszczenia była zawarta w dniu 3 listopada 2011 roku umowa pożyczki pomiędzy (...) sp. z o.o. w S. jako pożyczkodawcą, a A. D. jako pożyczkobiorcą, na podstawie której pożyczkodawca udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 100 000 złotych. Postępowanie toczyło się pod sygnaturą I C 228/15. Na skutek rozpoznania sprawy I Nc 41/15 Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 23 lutego 2015 roku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił roszczenie objęte pozwem. Od wydanego nakazu zapłaty sprzeciw złożyła D. G., w którym uznała powództwo do wysokości wartości hipotek obciążonych nieruchomości, zaś w pozostałym zakresie wniosła o oddalenie powództwa.

W wyniku rozpoznania sprawy toczącej się już pod sygn. akt I C 902/15 Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 6 listopada 2015 roku wydał wyrok, w którym zasądził od pozwanej D. G. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. in solidum z wymienionymi

w prawomocnym nakazie zapłaty z dnia 23 lutego 2015 roku wydanym przez Sąd Okręgowy w S. w sprawie I Nc 41/15 A. D. i T. G. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 278 523,85 złotych wraz z umownymi odsetkami

w wysokości 6% w stosunku rocznym od 23 października 2014 roku do dnia zapłaty z ograniczeniem odpowiedzialności D. G. do nieruchomości obciążonych hipoteką, a stanowiących działkę o numerze (...) w obrębie (...), (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą

o numerze (...) oraz działkę o numerze (...) w obrębie(...), (...),

dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

W oparciu o powyższy wyrok w sprawie I C 902/15, któremu Sąd Okręgowy w S. nadał klauzulę wykonalności, (...) sp. z o.o. złożyła u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie M. J. wniosek z dnia 22 lutego 2016 roku o egzekucję roszczeń pieniężnych przeciwko D. G.. W przebiegu postępowania egzekucyjnego toczącego się pod sygnaturą akt Km 147/16 wyegzekwowana została łączna suma 188 401,39 złotych, z czego wierzycielowi przekazano 137 597,18 złotych. W toku egzekucji nieruchomości gruntowa stanowiąca działkę nr (...) w obrębie (...), (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) została oszacowana na kwotę 64 500 złotych, zaś sprzedana za cenę 70 500 złotych. Nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę nr (...) w obrębie (...), (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) została oszacowana na kwotę 64 500 złotych, natomiast sprzedana za cenę 74 500 złotych. Strony postępowania egzekucyjnego miały wgląd do akt postępowania oraz operatów szacunkowych.

Na skutek dokonanego podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości gruntowej, stanowiącej działkę nr (...), obręb ewidencyjny nr (...), (...), położonej w S., O., dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą nr (...) ustalono, że suma podlegająca podziałowi wynosiła 70 552,70 złotych, w tym cena nabycia nieruchomości w kwocie 70 500 złotych wraz z odsetkami w kwocie 52,70 złotych. Komornik sądowy ustalił następujące sumy przypadające z podziału i podlegające wypłaceniu:

1. Kategoria I:

- a. kwotę 8 745,37 złotych opłaty egzekucyjnej na rzecz Komornika Sądowego M. J.,
- b. w sprawie Km 1021/15 z wniosku wierzyciela (...) sp. z o.o. w S. kwotę 2 047,52 złotych, w tym 1 800 złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego w egzekucji oraz 247,52 złotych tytułem poniesionych wydatków,
- c. w sprawie Km 147/16 z wniosku wierzyciela (...) sp. z o.o. w S. kwotę 1 357,36 złotych tytułem poniesionych wydatków.

2. Kategoria V:

- a. w sprawie Km 147/16 na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o. w S. kwotę 58 302,45 złotych, w tym 4 618,59 złotych tytułem należności głównej, 36 261,51 złotych tytułem odsetek, 17 350,35 złotych tytułem kosztów procesu, 72,00 złotych tytułem kosztów klauzuli

Na skutek dokonanego podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę nr (...), obręb ewidencyjny nr 2016, (...), położonej w S., O., dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą nr (...) ustalono, że suma podlegająca podziałowi wynosiła 74 577,50 złotych, w tym cena nabycia 74 500 złotych wraz z odsetkami w kwocie 77,50 złotych. Komornik sądowy ustalił następujące sumy przypadające z podziału i podlegające wypłaceniu:

1. Kategoria I:

- a. kwotę 9 713,41 złotych opłaty egzekucyjnej na rzecz Komornika Sądowego M. J.;
- b. kwotę 8,00 złotych tytułem kosztów przelewów kwot wynikających z planu podziału

2. Kategoria V:

a. w sprawie Km 147/16 na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o. w S. – kwotę 64 756,09 złotych, w tym 63 794,61 złotych tytułem kwoty głównej oraz 961,48 złotych tytułem odsetek

W powyższym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że roszczenie powódki znajdowało oparcie w przepisie art. 518 § 1 pkt 1 k.c., a więc zaszedł przypadek subrogacji ustawowej (*cessio legis*). W okolicznościach sprawy bezsporne było, że wierzyciel pozwanego w niniejszej sprawie A. D. – (...)sp. z o.o. w S. – częściowo zaspokoila swoje roszczenie wobec niego na skutek przeprowadzonego postępowania egzekucyjnego z dwóch nieruchomości, stanowiących własność powódki D. G..

Ustalając jaka była realna wysokość dokonanej zapłaty z majątku stanowiącego własność powódki za cudzy dług Sąd Okręgowy podniósł, że z art. 518 § 1 pkt 1 k.c. jasno wynika, że osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty. W tym zakresie sąd ustalił, że nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę nr (...) została sprzedana za cenę 70 500 złotych, natomiast nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę nr (...) została sprzedana za cenę 74 500 złotych. Tym samym łączna suma uzyskana ze sprzedaży obu nieruchomości to 145 000 złotych. Wysokość dokonanej zapłaty na rzecz wierzyciela wyraża jednak nie kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości w toku licytacji komorniczej, lecz kwoty, które w ramach podziału sumy pochodzącej z egzekucji odpowiadają zaspokojeniu wierzyciela z tytułu należności głównej i odsetek od tej należności.

W wyniku dokonanego podziału sumy uzyskanej z nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę nr (...) wierzyciel (...) sp. z o.o. uzyskał: w sprawie Km 1021/15 kwotę 2 047,52 złotych, w tym 1 800 złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego w egzekucji oraz 247,52 złotych tytułem poniesionych w toku postępowania egzekucyjnego wydatków, w sprawie Km 147/16 kwotę 1 357,36 złotych tytułem poniesionych wydatków, w sprawie Km 147/16 kwotę 58 302,45 złotych, w tym 4 618,59 złotych tytułem kwoty głównej, 36 261,51 złotych tytułem odsetek, 17 350,35 złotych tytułem kosztów procesu, 72 złotych tytułem kosztów klauzuli.

Z kolei w wyniku dokonanego podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości gruntowej, stanowiącej działkę nr (...) wierzyciel (...) sp. z o.o. uzyskał: w sprawie Km 147/16 kwotę 64 756,09 złotych, w tym 63 794,61 złotych tytułem kwoty głównej oraz 961,48 złotych tytułem odsetek.

Biorąc pod uwagę jedynie kwoty przekazane na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o. w S. w zakresie kwoty głównej oraz odsetek, wierzyciel został zaspokojony z majątku stanowiącego własność powódki następującymi kwotami: z działki nr (...) – 4 618,59 złotych tytułem kwoty głównej, 36 261,51 złotych tytułem odsetek, natomiast z działki nr (...) – sumą 64 756,09 złotych, w tym 63 794,61 złotych tytułem kwoty głównej oraz 961,48 złotych tytułem odsetek. Tym samym suma spłaconej wierzytelności, na skutek dokonanej w toku egzekucji sprzedaży obu nieruchomości stanowiących wcześniej własność powódki, wynosi 105 636,19 złotych (4 618,59 złotych + 36 261,51 złotych + 64 756,09 złotych). Pozostałe kwoty nie stanowią „spłaconej wierzytelności” w rozumieniu art. 518 § 1 pkt 1 k.c., lecz jedynie koszty postępowania egzekucyjnego i reprezentacji stron tego postępowania. Osobie trzeciej przysługuje w stosunku do pierwotnego dłużnika roszczenie o zapłatę tylko tego, co świadczył pierwotnemu wierzycielowi spłacając dług należny mu od dłużnika. Zgodnie z art. 455 k.c. Sąd Okręgowy zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 11 sierpnia 2018 roku, który to dzień nastąpił po dniu, w którym pozwanemu A. D. został doręczony odpis pozwu.

Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo zostało oddalone w całości w stosunku do pozwanego T. G., albowiem był on jedynie poręczycielem długu A. D., za który powódka była odpowiedzialna posiadanymi składnikami majątku.

Sąd Okręgowy ustosunkował się również do podniesionego przez pozwanego A. D. zarzutu opartego na art. 5 k.c. Pozwany ten podnosi, że gdyby nie doszło do przeniesienia własności przez T. G. na rzecz powódki, to ewentualną wierzytelność T. G. przysługującą mu wobec A. D. z tytułu sprzedaży nieruchomości obciążonych hipoteką na zabezpieczenie spłaty długu A. D. mogłaby zająć spółka (...) w toku prowadzonego z jej udziałem postępowania egzekucyjnego przeciwko T. G.. W niniejszej sprawie, w przypadku uwzględnienia roszczenia powódki wobec A. D.

wierzytelność ta trafi do powódki, która łącznie z pozwanym T. G. utrudnia prowadzenie egzekucji toczących się przeciwko temu pozwanemu.

Zdaniem Sądu Okręgowego powyższa argumentacja nie daje podstaw do oddalenia powództwa w stosunku do pozwanego A. D.. Niewątpliwie bowiem, wobec zabezpieczenia hipotecznego spłaty długu A. D. wobec (...) sp. z o.o., w przypadku realizacji tego zabezpieczenia, właściciel obciążonych nieruchomości miałby roszczenie wobec A. D. w oparciu o przepis art. 518 § 1 pkt 1 k.c. o zapłatę części spłaconego długu. Pozwany A. D., godząc się na taką formę zabezpieczenia spłaty jego długu musiał być tego świadomy. Niezależnie więc kto stałby się właścicielem obciążonych hipoteką nieruchomości, takie roszczenie właścicielowi tych nieruchomości wobec pozwanego A. D. by mu przysługiwało. Jeśli zaś któryś z wierzycieli pozwanego T. G. uważał, iż przeniesienie własności obciążonych hipoteką nieruchomości miało na celu utrudnienie prowadzenia egzekucji toczących się przeciwko T. G. mógł skorzystać z odpowiednich środków, aby tę czynność prawną dłużnika podważyć – chociażby w postaci skargi pauliańskiej. Jeżeli z takich narzędzi wierzyciel nie skorzystał, to w tym postępowaniu nie można przyjąć, że dochodzona pozwem wierzytelność nie może być zasądzona w oparciu o art. 5 k.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany A. D., który zaskarżył go w części, tj. co do punktów I oraz V.

Pozwany zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, względnie błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że dochodzenie przez powódkę pozwem wierzytelności na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. nie stanowi nadużycia prawa i korzysta z ochrony prawa, podczas gdy zachowaniu powódki można przypisać naruszenie dobrych obyczajów i zasad współżycia społecznego, a tym bardziej świadome działanie zmierzające do pokrzywdzenia tak pozwanego, jak i wierzycieli T. G., dochodzących zaspokojenia swoich wierzytelności w toku prowadzonych przeciwko niemu postępowań egzekucyjnych.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany A. D. wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez oddalenie powództwa w stosunku do A. D. w całości oraz o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie V poprzez zasądzenie od powoda D. G. na rzecz Skarbu Państwa dalszej kwoty 5 192 złotych tytułem zwrotu niepokrytych kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji,
- 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego nie zostały w żaden sposób zakwestionowane, a zatem Sąd Apelacyjny, nie znajdując zarazem w granicach zaskarżenia żadnych podstaw do stwierdzenia branej pod uwagę z urzędu nieważności (art. 378 § 1 k.p.c.), podziela je

i przyjmuje za własne, co zwalnia go z obowiązku ich powielania (art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy dokonał również właściwej oceny prawnej rozpoznawanej sprawy, a w szczególności zasadnie odmówił zasadności twierdzeniom apelującego, aby powódka nadużywała przysługującego jej prawa. Również ustalenia prawne sądu pierwszej instancji zostają zatem przez sąd odwoławczy zaakceptowane i przyjęte za własne (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.).

Jedyny zarzut apelacji dotyczył naruszenia przepisu art. 5 k.c.

Przepis art. 5 k.c. formułuje zakaz wykonywania praw podmiotowych w sposób sprzeczny z zawartymi w nim klauzulami generalnymi, tj. społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa albo zasadami współżycia społecznego. Bezsporne jest,

że zastosowanie tego przepisu nie może prowadzić do modyfikacji normy prawnej, ani do nabycia prawa lub jego zniweczenia. Uwzględnienie zarzutu nadużycia prawa podmiotowego oznacza jedynie, że w konkretnych okolicznościach faktycznych, ocenianych in casu, przyznane normą prawną istniejące prawo podmiotowe zostaje zakwalifikowane jako wykonywane bezprawnie i w konsekwencji nie podlega ochronie. Przepis art. 5 k.c., jako przepis o charakterze wyjątkowym, którego zastosowanie prowadzi do ograniczenia praw, musi być wykładany ściśle oraz stosowany ostrożnie i w wyjątkowych wypadkach (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2017 roku, sygn. akt I CSK 447/15, Lex nr 2294412).

Należy podkreślić, że istotą stosowania przepisu art. 5 k.c. jest weryfikacja skutków wydania wyroku uwzględniającego powództwo względem sytuacji, w której odmówiono by stronie powodowej udzielenia ochrony prawnej z powołaniem się na ten przepis.

Dokonując wszechstronnej oceny okoliczności sprawy nie można uznać, aby dochodzenie przez powódkę roszczenia było sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przysługującym jej z mocy art. 518 § 1 pkt 1 k.c. prawa, czy też by naruszało zasady współżycia społecznego.

W niniejszej sprawie oddalenie powództwa spowodowałoby, że pozwany A. D. faktycznie uwolniłby się (w części, w której powódka przejęła wierzytelność w stosunku do niego) od odpowiedzialności za zobowiązanie wynikające z zawartej przez siebie umowy pożyczki. Odpowiedzialność za jego dług poniosłaby tymczasem w tej mierze wyłącznie powódka, wyzbyta zarazem zlicytowanych nieruchomości. Sąd Apelacyjny nie znajduje racji aksjologicznych, które miałyby za tym przemawiać.

Apelujący dąży do przedstawienia sprawy w ten sposób, jakoby wierzytelność przeciwko niemu powstała dopiero w wyniku przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości, które uprzednio zostały nabyte przez powódkę od jej syna, T. G.. Zasadniczą, choć generalnie pomijaną przez apelującego kwestią jest jednak ten fakt, że u źródła niniejszej sprawy leży zawarcie przez niego w listopadzie 2011 roku umowy pożyczki z (...) sp. z o.o. Powódka natomiast jedynie nabyła spłaconą wierzytelność do wysokości zapłaty.

Przedmiotowa pożyczka nie została następnie przez tego pozwanego spłacona, co zostało przesądzone prawomocnym orzeczeniem sądu, który nie dopatrywał się jakichkolwiek podstaw do oddalenia powództwa, w szczególności w związku z art. 5 k.c.

W treści zawartej przez pozwanego A. D. umowy pożyczki wyraźnie wskazano jako jeden ze sposobów jej zabezpieczenia hipotekę na nieruchomościach należących do T. G.. Oznacza to, że biorącemu pożyczkę w celu włączenia się w działalność spółki kapitałowej, należy tu przypisać wyższy od ogólnego standard staranności, że pozwany ten musiał zdawać sobie sprawę z możliwych konsekwencji prawnych takiego postanowienia umownego. Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece wierzyciel może dochodzić zaspokojenia

z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością. Zaspokojenie z nieruchomości oznaczać będzie z kolei spłatę wierzyciela, a więc nabycie przez jej właściciela wierzytelności w stosunku do dłużnika na warunkach określonych w art. 518 § 1 pkt 1 k.c. Pozwany powinien zatem liczyć się z odpowiedzialnością nie tylko wobec (...) sp. z o.o., ale i wobec dowolnej osoby nabywającej obciążone hipoteką nieruchomości, choćby była to osoba powiązana z T. G.. Nie można tego postrzegać w perspektywie dążenia T. G. do wyłączenia jego odpowiedzialności. Wprawdzie był on również poręczycielem umowy pożyczki i wyzbył się swoich składników majątkowych, jednak to wierzyciel wybrał, działając zresztą typowo i racjonalnie, zaspokojenie z nieruchomości obciążonej hipoteką, a nie z majątku osobistego któregośkolwiek z pozwanych.

Skarżący powołuje się w uzasadnieniu apelacji na wiedzę powódki co do zadłużenia T. G., którą miała mieć co najmniej w grudniu 2011 roku i świadome podejmowanie przez nią w związku z tym działań mających na celu pokrzywdzenie wierzycieli. Jednym z nich miało być zawarcie w dniu 19 lipca 2012 roku umowy sprzedaży nieruchomości. Wiedzę w tym przedmiocie musiał mieć jednak sam skarżący, skoro sam wskazuje, że z obawy przed egzekucją przeciwko T. G. 50% udziałów w (...) sp. z o.o. trafiło do powódki (a sprzedane one zostały przez samego A. D., co znamienne, za cenę znacznie niższą od ich wartości nominalnej), natomiast T. G. jako prokurent samoistny przez samego pozwanego określany jest jako faktyczny współnik i osoba współdecydująca o działalności (...) sp. z o.o. Pomimo tego jednak w tym samym okresie (w listopadzie 2011 roku) zdecydował się, aby to składniki majątku właśnie T. G. stanowiły zabezpieczenie jego pożyczki.

Co istotne, apelujący nie jest wierzycielem T. G.. Pozbawione znaczenia dla pozwanego A. D. było zatem przeniesienie własności nieruchomości, które i tak były obciążone hipoteką. W toku niniejszego postępowania, jak wskazywano powyżej, nie można zresztą w żaden sposób zniweczyć nabycia nieruchomości przez powódkę – wedle materiału procesowego zgromadzonego w niniejszej sprawie

nie nastąpiło to zresztą w stosunku do nikogo i w żadnej przewidzianej ku temu drodze prawnej, w szczególności zaś nikt nie wystąpił z powództwem o uznanie tej czynności prawnej za bezskuteczną. Jeżeli natomiast nieruchomości pozostałyby w majątku T. G., to nie można byłoby zrealizować zakładanej przez apelującego koncepcji, zgodnie z którą przysługująca T. G. (tak jak teraz powódce) wierzytelność miałaby zostać przeciwstawiona wierzytelności (...) sp. z o.o. w stosunku do T. G., opiewająca na kwotę 164 508,76 złotych wraz z odsetkami. Wierzytelności te nie nadawałyby się jednak do potrącenia, gdyż nie zaistniała tu sytuacja, gdy dwie osoby są jednocześnie wobec siebie dłużnikami i wierzycielami (nie wiadomo nic na ten temat, by A. D. nabył wierzytelność przysługującą (...) sp. z o.o.). Ocena tego czy i w jakim stopniu T. G. wyzbywał się majątku z pokrzywdzeniem wierzycieli (a więc osób nieuczestniczących w niniejszym postępowaniu) pozostaje dla sprawy bez znaczenia.

Apelujący wskazuje również na wiedzę powódki co do pobieranych przez jej syna, a nierozliczanych z (...) sp. z o.o. środków pieniężnych. Pomija ona jednak całkowicie, że przez cały okres sprawowania przez T. G. funkcji prokurenta w (...) sp. z o.o. był on współnikiem oraz prezesem zarządu tej spółki. Posiadał on zatem usankcjonowane prawnie możliwości – i zarazem obowiązki – bieżącego monitorowania jej sytuacji finansowej. Szczególnie należałoby tego oczekiwać od pozwanego w sytuacji, w której to ze środków wypracowanych przez (...) sp. z o.o. miał on spłacać swój własny dług względem (...) sp. z o.o., a bezpośredni wpływ na kondycję finansową (...) sp. z o.o. miały działania jej samoistnego prokurenta, z szerokim dostępem do spółkowego konta. Odwołanie T. G. przez A. D. nastąpiło dopiero w listopadzie 2012 roku, w sytuacji, gdy pozwany czyni powódce zarzut z jej (a zatem zarazem i jego) stanu wiedzy już z lipca 2012 roku

Reasumując, pozwany nie może odwracać skutków przedsięwzięcia biznesowego w jakie wszedł wraz z powódką i drugim pozwanym w ten sposób, że posługuje się przepisem art. 5 k.c. jako postacią sankcji dla powódki za działanie drugiego z pozwanych, nad którym mógł sprawować taką samą kontrolę, jak i ona sama. Nie negując nagannej postawy pozwanego T. G. nie można zarazem zwalniać pozwanego A. D. z odpowiedzialności za zobowiązanie, które zaciągnął w celu prowadzenia działalności, w której to on pełnił funkcję właścicielskie i zarządcze, natomiast T. G., którego działanie faktycznie udaremniło drugiemu pozwanemu spłatę pożyczki, był jedynie prokurentem. Nie ma żadnych podstaw do premiowania przez prawo osoby zarządzającej spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, która mogłaby uniknąć,

a przynajmniej zmniejszyć rozmiar niekorzystnych dla skutków dla siebie samej. Pozwany A. D. nie naprowadził żadnej argumentacji mającej przekonać sąd, że zaszły nadzwyczajne okoliczności, które uniemożliwiały temu pozwanemu wgląd w sytuację prowadzonej przez niego spółki i podejmowanie w odpowiednim czasie przewidzianych prawem kroków zaradczych.

W rozpoznawanej sprawie nie miały znaczenia postawy T. G. względem jego wierzycieli. Żadne jego działanie nie spowodowało bowiem osłabienia zabezpieczenia wierzytelności przysługującej (...) spółce z ograniczonej odpowiedzialności wobec A. D.. Postrzegając natomiast sprawę z perspektywy powódki, to utraciła ona na skutek

egzekucji z nieruchomości znajdujące się w jej gestii składniki majątkowe, nie mogąc przy tym otrzymać (wskutek konieczności poniesienia także innych kosztów) ich pełnej rekompensaty od A. D.. Skierowanie przez (...) spółkę z ograniczonej odpowiedzialności egzekucji do nieruchomości stanowiących własność powódki stanowiło przy tym dla niego tę faktyczną korzyść, że odłożyło w czasie jego własną odpowiedzialność. Nie można przy tym ocenić postawy powódki względem pozwanego A. D. nagannie, gdyż w żaden sposób nie ograniczała ona tego pozwanego w możliwości prowadzenia przez niego spraw (...) spółki z ograniczonej odpowiedzialności a do tego to z egzekucji jej nieruchomości nastąpiła częściowa spłata jego długu – pozwany nie sformułował żadnych zastrzeżeń co do jej działania w toku postępowania egzekucyjnego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego A. D. na zasadzie art. 385 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

w związku z art. 391 § 1 k.p.c., z uwagi na to, że pozwany A. D. przegrał zainicjowane przez siebie postępowanie apelacyjne w całości. Na należne powódce od pozwanego koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 4050 złotych składają się koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym, ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zm.).

Zbigniew Ciechanowicz Tomasz Sobieraj Tomasz Żelazowski